HLEDÁNÍ NOVÉHO SVĚTA

V zimním semestru 2020/2021 jsme v ateliéru Salzmann/Bečvářová zpracovávaly studii pro území Železného Újezda. Jedná se o malou vesnici, ležící v okrese Nepomuk v Plzeňském kraji. Její název vypovídá o dávné historii, spojené s těžbou železné rudy. Vesnice se nachází v chráněné krajinné oblasti Brdy a v přírodní zóně Natura 2000.

Do tohoto úkolu jsme se rozhodly jít ve skupině, protože "víc hlav víc ví".
Víme, že obor krajinářské architektury vyžaduje právě diskuzi a různé úhly pohledů. Nikdy nebudeme pracovat sami. Jsme vizionáři, kteří by měli definovat a prezentovat kvality míst i kvality a znalosti lidí, kteří je obývají. Měli bychom inspirovat a především spojovat. Žijeme v atomizovaném světě. Ve snaze o jeho pochopení jsme si jej rozdělili na nejmenší části. Je třeba zase začít chápat celek.

V rámci společně stráveného času na řešeném území jsme začaly snít. Začaly jsme přemýšlet a diskutovat o jeho budoucí podobě. Odvážily jsme se pojmenovat obavy, týkající se našeho budoucího života. Ne jen tady, na území Železného Újezdu, ale na celém světě. Je možné vytvořit vzorový projekt, jak znovu žít v krajině? Znovu nalézat prastaré poznání o elementární souvztažnosti člověka a přírody, projevující se v podobě kulturní krajiny?

Obor krajinářské architektury složitě navazuje na poslední epochu, která se krajině komplexně věnovala. Bylo jí baroko. To ovládalo a transformovalo krajinu k obrazu člověka. Po tří sta letech řešíme pravý opak. Musíme naše lidské konání přizpůsobit přírodě. Novým fenoménem se opět stává divočina, prapůvodní podoba krajiny. Nová AVANTGARDA už neoslavuje vítězství člověka nad přírodou. Platí účet, který příroda vystavila za lidskou pýchu. Zdědili jsme svět v zoufalém stavu. Ohrozili jsme samotnou existenci živočišného i rostlinného světa a zároveň jsme se naší činností stali nejohroženějším druhem na Zemi.

Už ale není čas zlobit se, obviňovat ty, kteří to způsobili. My už se musíme dívat dopředu. Máme pravděpodobně poslední možnost zastavit globální destrukci, začneme-li hned. V našem projektu začínáme tím, že se zastavujeme a rozhlížíme se kolem sebe. Stále jsme obklopeni krásou, silou stvoření. Cítíme, že doba se změnila a mění se doslova před očima. Nacházíme se ve zcela průlomovém bodě moderní historie.

Nezbývá nám, než být odvážní a vystoupit ze starých kolejí. Dovolit si snít, hrát si a pokládat provokující otázky. Stejně tak ale musíme být objektivní, rozumní a srozumitelně popisovat pozemskou situaci. Potřebujeme spojení vědy, umění, vzdělání, filozofie, ekonomie. Obrazně řečeno - nemusíme hledat novou planetu pro život. Stačí spravit a řádně spravovat tu, kterou máme.
Rozhodli jsme se zůstat tady na ZEMI. Přinášíme projekt, který zkoumá, nahlíží a diskutuje nad tématy které je nutné otevírat. Nemáme odpovědi ale velkou řadu otázek.

A tady je výsledek.

1. V Ouličkách
2. Alej k Ouličkám
3. Zemědělské plochy Železného Újezda
4. Vonná zahrada + sad
5. Nová zástavba
6. Vonná zahrada + sad
7. Přírodní biokoridor podléhající sukcesi
8. Alej „ Přešínská "
9. Napajedlo pro dobytek
10. Mokřad
11. Květnatý průleh
12. Rezerva pro ČOV
13. Terénní deprivace zadržující vodu
14. Nová koryta Dožínského potoka + nivní vegetace
15. Lávky na vodě

1.

2.

3.
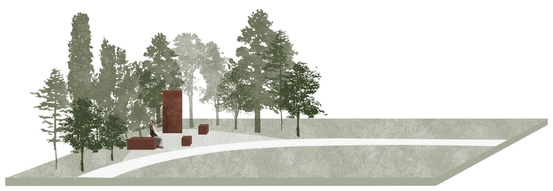

1. Železná stezka - vytvořená v místě kde vyvěrá meliorace
2. Skleněná stezka - zastavení v zaniklých vesnicích
3. Místo zastavení - ptačí pozorovny, opravená hráz

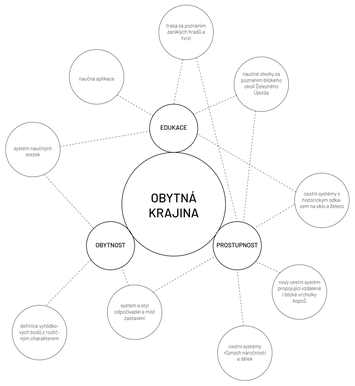

Slovo cesta pravděpodobně souvisí se staroslověnským slovesem cěditi tedy čistit, uklízet. Cestou tedy byla původně označována dráha, která byla vyčištěna od překážek.
Procházení krajiny a poutnictví nás provází již od malička. V nejedné pohádce vyjde Honza na zkušenou po cestě a co by ta bylo za dětství bez chození na houby.

Unikátnost české krajiny je její absolutní volnost, prostupnost a průchodnost. Nikam nám není zakázáno chodit a nijak nejsme omezeni v tom kam chceme jít.
Unikátnost Železného Újezda nás osloví hlavně v jeho blízkosti a provázanosti k Brdy, okolními významnými místy, s historií a především s krajinou.

Proto jsme se rozhodly a vytvořily tři typů stezek, které by propojovaly všechny tyto náležitosti. Současně jsou tvořeny ve třech různých měřítcích od celho se okolí i jejich náročnost a délka.

Prvním typem stezek jsou stezky VNITŘNÍ. Jedna se o cesty lokálního významu. Které propojují a přibližují blízké okolí. Zároveň jsou v nich umístěny naučné stezky a historie, přibližé a vodění nežitku.

Druhým typem jsou stezky VNĚJŠÍ. Jdou k okraji, které kroužjí po vrcholcích v okolí Železného Újezda. Máte tak díky tomu možnost dívat se na krajinu, ať už z jiného úhlu a jiné perspektivy.

Posledním třetím typem jsou stezky REGIONÁLNÍ. Navrhly jsme trasovací tří typů regionálních stezek. Které používá turisty, nadšiteleka provádí po historii, která je úzce spjatá se Železným Újezdem a jeho historií. Jedna se o stezku Železnou, Skleněnou a Korunní. Železná stezka vás provede po místech, která byla ovlivněna těžbou železné rudy. Skleněná lze cestuje po svadach, kde probíhala sklářská výroba. Korunní stezka nasaje propojuje tři místa s pozůstatky hradů a panství, současně nese odkaz na historií panu a šlechty podepsější na tomto území.

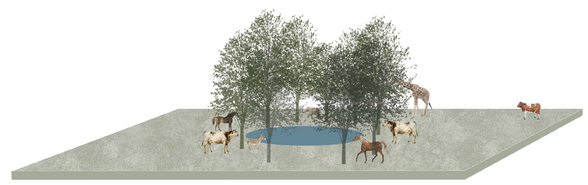

4.

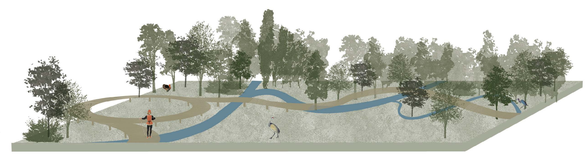

5.

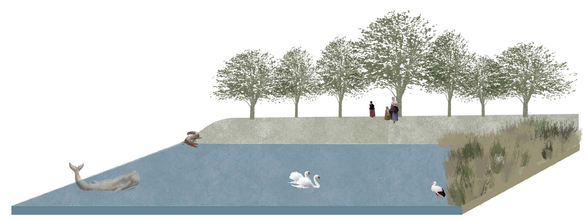

6.

4. Napajedlo pro dobytek - vytvořená v místě kde vyvěrá meliorace
5. Vodní krajina v Ouličkách - edukace vodou, dřevěná stezka
6. V Ouličkách - ptačí pozorovny, opravená hráz

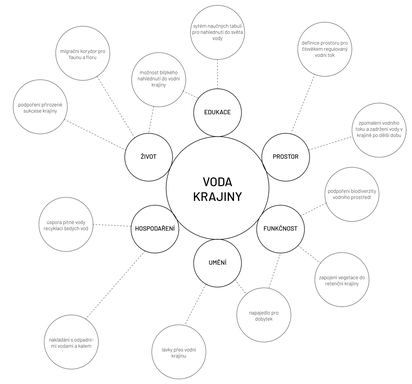

Hledání Vodní krajiny a pochopení vody
Jako studenti jsme postaveni do role tvůrců. Tvůrců, kteří by měli znát souvztažnosti, měli mít zkušenosti, technické znalosti a estetickém schopnosti. Estetika se do jisté míry uči na vysoké škole. Jsme svojení technickými informacemi, které ale bez reálné zkušenosti nejsou plně vzdělávavelné. Dostáváme obecnou výbavu, která se zakládá na zkušenosti současného světa.
Václav Cílek ve své nové knize „Jak přejít řeku I (Dokořán , 2021) píše „ **Alternativa už není volbou, ale nutností** ". Tato věta rezonuje celým naším projektem. Vyprovokovala v nás snahu o nalezení nového řešení, zkoumat a studovat své způsoby. Které hospodaří s naší zemí, živly, ... Na projektu Železného Újezda jsme dostali nelehký úkol. „Chraň se vodní krajiny v lokalitě E VL v Ouličkách, V podvědomí víme, že správná cesta se skrývá v systémech meandrování. Když ale nahlížíme na problematiku z blíza, dochazíme k závěru, že o chování vody nevíme téměř skoro nic.

Z tohoto důvodu jsme se začali ohlížet po knihách, studiích, odbornících. Výsledkem bylo objevení dvou publikací. První pojednávající o Životě významné osobnosti vodního hospodaření **Viktora Schaubergera**, rakouského přírodovědce a vzdělavatele, vynálezce a filozofa. Viktor Schauberger začal varovat před hrůzí Zkorohlo prostředí slovem i písmem před více jak 100 lety. Stal se konstruktérem splavovacích kanálů, snažil se vytvářet přírodní kanál by čistily voda na principech pozorování jejich pohybů. Slova. Která by pojednávala o jeho práci by vystačila na vydání několika svazků knih. Tak jen ohzáčeme na jeho osobnost a dílo a podotkneme. Že nás jeho práce inspirovala a přivedla na nováčka zajímavých zjištění a určila náš směr pohledu na fungování vody, jejích pohybů a formem. Na závěr si neodpustíme jeden z jeho citátů: „Voda je kolébkou všeho Života jen tehdy, když se v přírodě pohybuje přirozeným způsobem."

Další kniha která nám rozšířila obzory je kniha Theodora Schwenka „ Budeme- li se zabývat jednotlivými dějí podrobněji, uvidíme, jak je voda vlude aktivní, jak vstupuje do různých vztahů a posílí se na rozličných okolních. Uvědomíme si také, že není pouhým „ Mém", na něž Původ gravitace, ale živným Živlem a základem Života. Musíme si dát porékoudu v nelehkou práci a vedle znamích skutečností o vodě se seznámit s mnoha jejími doposud málo známými osobitostmi. " dále pokračuje „Rytmus meandrování patří k vlastní povaze té které řeky. Široké říční údolí bude mít volný, rozmáchnutý rytmus meandrů, v užkém údolí se bude řeka vinout v „rychlém rytmu". Malý luční potůček poběží v mnoha malých, často pouze v naznačených zákrutech. Potok a krajina, která je vlude kolem, vždy patří k sobě a vegetace je spletá do jednoho živouchlo celu. Bez vegetace voda nebude zdravá"
V obou knihách autorí vybízejí k pozorování přírody a replikování jejích vlastností.

Cílí jsme na jejích rady a v dobách epidemie zkoumají formy vody po celém světě. Ne ze země, ale ze satelitů. Řešíc vodních systémy jsme dokumentovali a snažili se kouzýrovat tvary kurýr, rybníků a meandrů. To nás inspirovalo k vytvoření geometrické sítě po 10 metrech. Kterou následně převádíme do vodní krajiny Železného Újezda. Kde podle základních pohybů a vlastností vytvářme cesty novým korítům Dožínského potoka.

7.

8.

9.
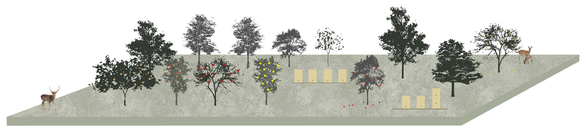

7. Napajedlo pro dobytek - vytvořená v místě kde vyvěrá meliorace
8. Vodní krajina v Ouličkách - edukace vodou, dřevěná stezka
9. V Ouličkách - ptačí pozorovny, opravená hráz

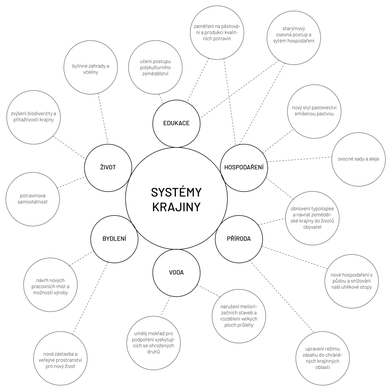

Naše krajina a jí je v nami zašla dost. Přno přetlačí a chyb. Současně jsme se odloučili od půdy, která nás po staletí živila a nechali jsme se vykorenuat okolím. Již nejsme schopni se sami jako společnost užívit z vlastních zásob, a tak stoprat jako máte dítě jsme závislý na větších zemích.

Navrácení poznání člověka o tom, jak žít s přírodou a jak se užívit bez okolní pomocí je jednou z našich priorit.

Naše krajina si zaslouží nové postupu, které čerpají jíž z odpovědných poznámů.
Železný Újezd je naším modelem pro představení myšlenky, která není nijak nová. Lidé by podle nás měli být nezávislá a samostatná v komunitách jako je například vesnice. Hledáme nové zemědělské současné dobu, doby antropocénu. Reálné strukturu nových půdních bloků, které by umožňovaly samostatnost a bioúčinnou mosa. Podpoříme zemědělské krajiny chceme zlepšit životní podmínky, soběstačnost a nalezhnout nové pracovní místa.

Nové zemědělství by mělo pracovat hlavně s půdou a jejím zdravím. Půda obsahuje spousu mikroorganizmů, které zajišťují procesy podporující úrodnost zeminy. Orba tyto procesy v půdě přerušuje a zaroveň se do ní mnoehy uvolňuje uhlík, který je odpadem produkovaní těchto procesů.

Navrhujeme několik malých/středních mosů, které jsou se současnou technikou a starým pozemním jedním z nejlepších postupů, jak správně hospodařit. Pro vzoru historické typologie sídel a krajiny, umístujeme v blízkosti stávající zástavby pole. Která by v případě 100 % využití během jednoho roku uživila až 400 obyvatel. V tomo obrovsky a odpočítáv půdy stále nezčítáme, že 6 tomu někdy dojde.

Nání vytvořeno zemědělskou půdou jsme rozdělili do několika menších polůček. Kterým byl přidělen cyklus a osevní postup. V rámci zdravého zachacení v půdou, chceme vyrogují zemědělství a pastevectví v jedno. Ve zdravem zjeku by měla být rozmoužita všech komponentů.

FACULTY OF ARCHITECTURE CTU IN PRAGUE

(RE) VIZE KRAJINY, Kateřina Beránková & Anežka Vonášková – Ateliér Salzmann, Bečvářová, 2020/2021, FA ČVUT